

Iván Dániel–Koi Gyula

A Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára I–III.

Commentary on Hungarian Criminal Code for Practitioners Vol. I–III.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépését követően jelent meg Kónya István szerkesztésében a *Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára I–III.* című, 2000 oldalas kommentár. A kommentár gyakorlati jellegét erősíti a III. kötet, mely teljes egészében a bírói gyakorlatot mutatja be. A recenzió célja a monumentális kommentár szerkezetének, szerzőinek ismertetése, továbbá erényeinek hangsúlyozása.

Kulcsszavak: büntetőjog, joggyakorlat, kommentár, recenzió

SUMMARY

After the entry into force of Act C of 2012 on the Criminal Code, the *Commentary on the Hungarian Criminal Code for Practitioners, vol. I–III* were published on 2000 pages, edited by István Kónya. Presenting judicial practice, Volume III adds a practical guide to the commentary. The review describes the structure, introduces the authors, and evaluates the commentary.

Keywords: criminal law, commentary, judicial practice, review

---

IVÁN DÁNIEL, tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar, Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Intézet; doktórandszhallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola (Ivan.Daniel@uni-nke.hu), KOI GYULA tudományos munkatárs, Magyar Tudományos Akadémia, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet; tudományos főmunkatárs, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar, Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Intézet (Koi.Gyula@uni-nke.hu).

A közel 2000 oldalas, elsősorban a gyakorlat számára készült, magyar büntetőjogi tárgyú kommentár nem ismeretlen a joggyakorlattal foglalatostkodók és a jogkereső közönség számára. A kötet szerzői alapvetően a Kúria bírái közül kerültek ki. A kötet szerkesztő-lektora Kónya István, a Kúria elnökhelyettese. A szerzők többsége aktív vagy nyugalmazott kúriai tanácselnök, illetve egyikük beosztott kúriai bíró, aki a Büntető Kollégium elvi munkáját előkészítő csoport állandó tagja. Szükséges megjegyezni, hogy a korábbi 1978. évi IV. törvénnyel hatályba léptetett Btk. vonatkozásában ez a kommentár egészen egy 1995-ben megjelent elődkiadványig nyúlik vissza (Berkes et al., 1995:883).

2013. július 1-jén lépett hatályba Magyarország negyedik, teljes büntető törvénykönyve, a 2012. évi C. törvénnyel. A szerzők a büntető törvénykönyv következő részeit dolgozták fel:

Akácz József írta a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények (XXXV. fejezet), a vagyon elleni bűncselekmények (XXXVI. fejezet), illetve a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények (XXXVII. fejezet) részeket (Kónya, 2013, II. 1354–1454.).

Belegi József a szerzője az egészséget veszélyeztető bűncselekmények (XVII. fejezet), a környezet és természet elleni bűncselekmények (XXIII. fejezet), a közbiztonság elleni bűncselekmények (XXX. fejezet), nemzetközi kötelezettségen alapuló közbiztonsági célú gazdasági előírások elleni bűncselekmények (XXXI. fejezet), a köznyugalom elleni bűncselekmények (XXXII. fejezet) című egységeknek (Kónya, 2013, I. 613–647., II. 989–1019., 1192–1277.).

Katona Sándor munkája az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények és

a mentesítés (X. fejezet), valamint a közlekedési bűncselekmények (XXII. fejezet) elnevezésű témakörök (Kónya, 2013, I. 323–335., 900–984.).

Kónya István alkotta meg az alapvető rendelkezések (I. fejezet), a magyar büntető joghatóság (II. fejezet), a büntetőjogi felelősség (III. fejezet), a büntethetőséget kizáró vagy korlátozó okok (IV. fejezet), a büntethetőséget megszüntető okok (V. fejezet), a büntetőjogi felelősségre vonás egyéb akadályai (VI. fejezet), az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (XV. fejezet), az egészségügyi beavatkozás és kutatás elleni bűncselekmények (XVI. fejezet), az emberi szabadság elleni bűncselekmények (XVIII. fejezet), az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények (XXI. fejezet), illetőleg a testületi döntéseket magában foglaló kötetet (III. kötet) (Kónya, 2013, I. 1–163., 467–612., 648–678., 822–899., III. 1–662.). A vállalkozás III. kötete foglalja magában a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) büntetőjogi és büntető eljárásjogi tárgyú testületi állásfoglalásait, jogegységi határozatait és büntető kollégiumi véleményeit.

Márki Zoltán írta az emberiség elleni bűncselekmények (XIII. fejezet), a háborús bűncselekmények (XIV. fejezet), a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (XIX. fejezet), a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények (XX. fejezet), az állam elleni bűncselekmények (XXIV. fejezet), a minősített adat és a nemzeti adatvagyon elleni bűncselekmények (XXV. fejezet) fejezeteket (Kónya, 2013, I. 399–466., 679–821., II. 1020–1059.).

Mészár Róza kommentálta a büntetések (VII. fejezet), az intézkedések (VIII. fejezet), a büntetés kiszabása (IX.

fejezet), a fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések (XI. fejezet), az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények (XXVI. fejezet), a korrupciós bűncselekmények (XXVII. fejezet), a hivatali bűncselekmények (XXVIII. fejezet), a hivatalos személy elleni bűncselekmények (XXIX. fejezet), a közigazgatás rendje elleni bűncselekmények (XXXIV. fejezet), a záró rész (értelmező rendelkezések; egyes bűncselekmények értékhatára és szabálysértési alakzata; hatálybalépés; hatályon kívül helyező rendelkezések; az Európai Unió jogának való megfelelés) részeket (Kónya, 2013, I. 164–322., 336–369., II. 1060–1191., 1314–1353., 1900–1972.).

Molnár Gábor elemezte a pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények (XXXVIII. fejezet), a költségvetést károsító bűncselekmények (XXXIX. fejezet), a pénzmosás (XL. fejezet), a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények (XLI. fejezet), a fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények (XLII. fejezet), a tiltott adatszerezés és az információs rendszer elleni bűncselekmények (XLIII. fejezet) elnevezésű topikákat (Kónya, 2013, II. 1455–1780.).

Soós László vizsgálta a katonákra vonatkozó rendelkezések (XII. fejezet), a honvédelmi kötelezettség elleni bűncselekmények (XLIV. fejezet), a katonai bűncselekmények (XLV. fejezet) témaköröket (Kónya, 2013, I. 370–398., II. 1781–1899.).

A Btk.-kommentár sajátossága a háromosztatúság. Ez a hármas tagolás a jogtudomány egy klasszikus hagyományát jeleníti meg, amely egyébiránt még arra a hármas felosztásra megy vissza, amely az életvilágot három formára osztotta fel, nevezetesen: személyekre (*personae*), dolgokra (*res*), továbbá keresetekre (*acti-*

ones). Ez az elgondolás még Gaius *Institutiones* című, nagyjából a Kr. u. II. század táján keletkezett tankönyvében jelent meg először, majd I. Iustinianus császár hivatalos tankönyvként és egyúttal törvénykönyvként, *Institutiones seu Elementa* címmel hagyományozta tovább e felosztást (Földi–Hamza, 1996:5, 5–8. számszám). Ez a hármas felosztásra való törekvés Werbőczy István *Hármaskönyvé*ben is tovább élt (Werbőczy, 1517:130). A *Hármaskönyv*, amely 1504 és 1514 között készült Alsópetényben, nyomtatásban először 1517-ben jelent meg Bécsben. Az első rész tartalmazza a nemesi szokásjogot, a második részben az eljárásjogról olvashatunk, míg a harmadik rész a vármegyei szokásjogot, valamint a polgárookra és a jobbágyokra vonatkozó szokásjogot foglalja magában. Ez a jogtudósi mű a jogi gondolkodást 1848-ig kizárólagosan meghatározta, ezt követően is egyes részei, főleg az öröklési jogi kérdésekben, a történeti alkotmány részeként a továbbiakban is hatályukban fenntartottak. A középkor szükségleteinek megfelelően tartalmazott korabeli büntetőjogot is.² Nyilván ebbe a formai elméleti hagyományba illeszkedik bele ez a háromkötetes magyar büntetőjogi kommentár is. Innen vizsgálva a dolgot, megállapíthatjuk, hogy a büntetőjogi törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény kommentálása során, az első kötet teljes egészében magában foglalja a kódex általános részét. (Kónya, 2013, I. 1–398.)

A különös rész XIII–XXII. fejezetei is az I. kötetben kaptak helyet. (Kónya, 2013, I. 399–988.)

A II. kötet a XXIII–XLV. fejezeteket, továbbá a záró részt tartalmazza. (Kónya, 2013, II. 989–1972.)

Az I. és a II. kötet sajátossága, hogy a Btk. egészének természetes egységét je-

lezve folytatólagos lapszámozással készült. Ezzel szemben a III. kötet tartalmazza a Kúria, illetve a jogelőd Legfelsőbb Bíróság büntetőjogi és büntető eljárásjogi tárgyú testületi állásfoglalásait, jogegységi határozatait és büntető kollégiumi véleményeit. Ez a testületi véleménygyűjtemény ugyan elkülönül magától a kommentártól és a kommentár műfajtól, de a testületi döntések szövegszerű közreadása azt szolgálja, hogy az ilyen tárgyú és ilyen irányú hatályos döntvényjog egyetlen kézikönyvben legyen hozzáférhető.

A formai jegyek vonatkozásában szükséges kiemelni, hogy a kiadó technikai téren is a gyakorlat követelményeit tartotta szem előtt, mikor is a köteteket kapsos (gyűrűskönyvre emlékeztető) kivitelezésben, cserélhető lapokkal adta közre. Ez a formátum az esetleges jogszabályokból eredő módosulásokat tartalmazó pótlapokkal történő kicserélés szempontjából igen kedvező, különösen azok számára, akik az esetleges elektronikus törvénymagyarázatokat kevésbé részesítik előnyben. Nagyban segíti a lapok állagának megővését a hajlítható, erős műanyag alapú fedél és hátlap. A védőborító elülső része tartalmazza az elegáns kiviteli fedlapot, amely a kiadó megszokott sárga és piros színvilágát jeleníti meg. A gyakorlatiasságot tovább fokozza az a tény, hogy az elülső fedlap belső részét egyharmad részig elfoglaló, a fedlappal egyező színezetű tartószab került kialakításra, melyben az esetleges jegyzetek, megjegyzések vagy pedig a hatályon kívül helyezett részeket tartalmazó lapok is tárolhatóak.

Összességében megállapítható, hogy a háromkötetes kommentár rendkívül alkalmas arra, hogy elsősorban a jog-

gyakorlattal foglalkozók számára megvilágítsa az egyes bűncselekményekre és ezek elméleti hátterére vonatkozó tartalmiságot, főképpen azért, mert a szerzők hosszú gyakorlattal rendelkező kúriai ítélelbírák. A kötetek használhatóságát részletes és gyakorlatias tartalomjegyzék, továbbá rendkívül hasznos rövidítésjegyzék fokozza.

Kónya István (szerk.) (2013): Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára I–III. Harmadik kiadás, HVG-Orac, Budapest.

JEGYZETEK

- ¹ A szerzők a következők: Akác Zoltán, Belegi József, Katona Sándor, Kónya István, Márki Zoltán, Mészár Róza, Molnár Gábor, Soós László. A szerkesztő-lektor Kónya István volt.
- ² A modern magyar büntetőjog tudományának kialakulására lásd Nagy, 2015.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Berkes György – Julis Mihály – Kiss Zsigmond – Kónya István – Rabóczki Ede (1995): *Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára*. HVG-Orac, Budapest.
- Kónya István (szerk.) (2013): *Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára I–III*. Harmadik kiadás, HVG-Orac, Budapest.
- Földi András – Hamza Gábor (1996): *A római jog története és intézményei*. Brósz Róbert és Pólay Elemér tankönyvének alapulvételével írta –.–. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Nagy Ferenc (2015): A büntetőjog tudomány. In: Jakab András – Menyhárd Attila (szerk.): *A jog tudomány. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. HVG-Orac, Budapest, 261–333.
- Werböczy István (1517): *Tripartitum opus iuris consuetudinaria (!) inclita regni Hungariae: Stephanum de Werbewcz personalis presentie (!) regie (!) maiestatis locum tenentem: accuratissime editum*. Johannes Singrenius, Viennae Austriae, Octavo die Maii.